

REPRESSIIVNE SURVE TUGEVNEB

2026. aastal on Venemaal tõenäoliselt oodata veelgi karmimaid meetmeid piiramaks sõltumatu info kättesaadavust veebimeedias.

Kreml tugevdab süsteemselt noortele suunatud ideoloogilist mõjutustegevust ja kasvatust.

Meelsus- ja sõnavabaduse puudumise foonil jätkab Kreml farslike valimiste korraldamist. Tõenäoliselt rakendatakse 2026. aasta Riigiduuma valimistel kõikvõimalikke surve- ja kontrollmeetmeid senisest veelgi ulatuslikumas mahus.

Täiemahulise sõja puhkemise aegu intensiivistunud repressiivmeetmed tugevnesid ka 2025. aastal.

Režiim täiendas mullu teisitimõtlejate tagakiusamist võimaldavat seadusandlust, sh lisati täiendavaid kitsendusi nn välisagentide staatuses isikutele. Olulise muudatusena võeti vastu seadus, mis keelas ekstremistliku sisu otsimise internetis – teatavasti kategoriseerivad Venemaa seadused ja kohtud suure osa opositsioonilistest seisukohtadest ja liikumistest ekstremistlikena. Tähelepanuväärselt tundus see seadusemuudatus äärmuslikuna isegi paljudele režiimitruudele venemaaalastele. Need erimeelsused jõudsid ka avalikkuse ette.

Uue arenguna informuimi kontrollimise vallas asus Putini režiim 2025. aastal juurutama riiklikku sõnumirakendust Max, millel on hulgaliselt lisafunktsionaalsusi, sh mitmesugused riiklikud teenused ja suhtlus riigiasutustega. Küberturbespetsialistid on juhtinud tähelepanu, et Max kogub andmeid pea kõigist kasutaja telefoni rakendustest ning sellele infole ligipääsemine annaks Venemaa eriteenistustele palju täiendavat informatsiooni.

Peaaegu kindlasti on riigi kontrollitava infovahetusplatvormi juurutamise eesmärk tugevdada ametivõimu kontrolli informuimi üle ning parandada jõuametkondade võimalusi venemaaalaste suhtlusandmete kogumiseks ja analüüsimiseks. Tõenäoliselt soovib režiim Maxi laiema juurutamise järel senisest veelgi jõulisemalt piirata teiste suhtlusrakenduste kasutusvõimalusi.

Läinud aastal toimunud muudatused viitavad selgelt, et Putini režiim peab sõna- ja meelsusvabaduse mahasurumist ning totaalse hirmuõhkonna loomist sisepoliitilise kontrolli säilitamise vältimatuks eeltingimuseks.

TEISITIMÕTLEJA

Täiemahulise agressioonisõja kolmandal aastapäeval 24.02.2025 kell viis hommikul kirjutas 1988. aastal sündinud mees Kaliningradis asuva Vene sõduri monumendi juures lumele kirja „Ei sõjale“ ning süütas end protestiks põlema. VLA ei avalda lähedaste kaitseks tema nime.

Kaliningradis toimunu, arvukad teisitimõtlejate vastu suunatud kohtuasjad ning rakendatavad repressiivmeetmed on ilmekas kinnitus, et kõik venemaalased ei toeta praegust režiimi. Samas ei moodusta aktiivsed režiimivastased venemaalaste hulgas enamust – valdavale osale ühiskonnast on omane poliitiline apaatia, konformism ning soov vältida vastuolusid ametivõimudega.

REŽIIM HOOGUSTAB NOORTE AJUPESU

Pärast Venemaa agressioonisõja algust Ukrainas on režiim süsteemselt tugevdanud noortele suunatud ideoloogilist mõjutustegevust ja kasvatust. Noorsoo indoktrineerimise praktika jõudis läinud aastal mudilasteni välja. Kui patriootliku kasvatuse tunnid „Vestlused olulisest“ olid 2022. aasta sügisest saati vaid kooliõpilaste rida, siis 2025. aasta sügisel laienesid sarnased tunnid pilootprojekti raames kahekümne kahes regioonis kokku juba sajale lasteaiale. Koolidesse ja ülikoolidesse on loodud propagandistliku kasvatustöö eest vastutajate ametikohad. 2025/26. õppeaastal vähendati põhikoolis ühiskonnaõpetuse tundide mahtu, samal ajal suurendati ajalootundide osakaalu.

Ideoloogiline indoktrineerimine haridusasutustes toimub ka sõjalise ettevalmistuse sildi all. Sealhulgas rakendatakse tegevusi, millega püütakse noortes süvendada veendumust Ukrainas toimuva sõja õigustatusest. Näiteks kohtuvad õpilased kooliprogrammi raames Ukraina sõja veteranidega, osalevad organiseeritult temaatilistel konkurssidel, koguvad rinde jaoks humanitaarabi ning kirjutavad veteranidele toetuskirju. Sajad tuhanded lapsed ja noored osalevad ka sõjalis-patriootlikus liikumises Junarmija ning sõjalis-patriootilises mängus „Valk“. Kasvanud on ka kadetikklasside arv üldhariduskoolides.

„Suveräänset ja ühtset“ haridusruumi ehitades lõigati mullu läbi niite Lääne haridusmaailmaga. Nii näiteks kuulutas Venemaa Peaprokuratuur läinud aastal soovimatuks nii International Baccalaureate'i kui ka Briti Nõukogu tegevuse. Lisaks väljub Venemaa järk-järgult Bologna kõrgharidussüsteemist – sel viisil takistatakse üliõpilaste õppimist välisülikoolides.

NOORI REPRESSEERITAKSE

Noorte maailmavaadet mõjutab ka erinevate Lääne sotsiaalmeedia- ja videoplatvormide töö takistamine ja blokeerimine Venemaal. Pelgalt ligipääsu pärssimisest aga Venemaa võimude jaoks ei piisa, mistõttu jälgivad noorte tegevust sotsiaalmeedias ka riiklikud ja regionaalsed monitooringukeskused.

Võimuvastast meelsust avaldanud noori represseeritakse. Kõrgkoolides levivaid protestimeeleolusid jälgitakse lausa spetsiaalse metoodika alusel ning kavas on luua ka infosüsteem, mille abil hinnatakse traditsiooniliste väärtuste omaksvõttu tudengite poolt. Tudengite indoktrineerimine, meelsuse jälgimine ja vajadusel represseerimine puudutab samamoodi ka Venemaal õppivaid välistudengeid.

See kõik jätab mõistagi uuele generatsioonile oma jälje: tõenäoliselt muutuvad pikaajalisema ideoloogilise surve all Venemaa järgmiste põlvkondade hoiakud demokraatlike väärtuste ja Lääne suhtes negatiivsemaks.

Junarmija liikmed marssimas
võidupühale pühendatud sõjalis-
patriootilisel mängul.

Allikas: Sergei Ilitsky (EPA)

FARSLIKUD VALIMISED

Hoolimata igasuguse demokraatia summutamisest organiseerivad Venemaa võimud endiselt valimisi – niiviisi kindlustatakse enda legitiimsus ja luuakse ettekujutus rahva tugevast toetusest võimudele.

Valimisi orkestreeritakse detailiselt: võimud määravad eelnevalt kindlaks nii valijate minimaalse osalusprotsendi kui ka valituks osutuvad kandidaadid. Eesmärkide saavutamiseks kasutavad võimud administratiivseid meetmeid ja survet, välistavad potentsiaalselt ohtlike konkurentide osavõtu ning võltsivad vajadusel valimistulemusi.

2026. aasta sügisel toimuvad Riigiduma valimised. Kuna riigi majandusolukorra halvenemine raskendab Kremli jaoks valimiskampaania läbiviimist, kasutab Kreml tõenäoliselt soovitud valimistulemuste saavutamiseks senisest veelgi ulatuslikumalt kõikvõimalikke administratiiv-, surve- ja kontrollmeetmeid.

Lisaks mitme aasta tagant toimuvatele presidendivalimistele ja duumavalimistele toimuvad igal sügisel regioonides nn ühtsel valimispäeval ka erineva tasandi seadusandliku ja täidesaatva võimu esindajate valimised. Enim saavad tavaliselt kõlapinda kubernerivalimised. Tegelik konkurents muidugi puudub – valimistega vormistatakse Putini heakskiiduga kubeneri jätkamine või siis keskvõimule sobiva kandidaadi kubeneriks saamine. Üks olulisemaid põhjuseid kubeneri väljavahetamisel on regiooni elanikkonna vähenev usaldus võimude vastu. Kohaliku elanikkonna rahulolematuse leevendamiseks võidakse kohalik võimuesindaja asendada. Sisuliselt see mõistagi olukorda ei muuda.

Allikas: Новости Горного

2025. aasta märtsis reformiti Venemaal kohalike omavalitsuste süsteemi. Reformiga soovitakse minna üle kahetasandiliselt kohalike omavalitsuste süsteemilt ühetasandilisele. Algselt taheti reformi ellu viia üle kogu riigi, kuid osa regioonide vastuseisu tõttu jäeti regioonidele võimalus säilitada praegune süsteem. Mitmes regioonis, näiteks Altai Vabariigis ja Krasnojarskis, on kohalikud elanikud avaldanud reformi suhtes vastuseisu ja korraldanud protestiaktisioone.

Väga tõenäoliselt soovib Kreml reformi abil kindlustada võimuvertikaali ning tugevdada kontrolli kohaliku eliidi üle. Reformiga väheneb märkimisväärselt valimiskampaaniate arv, mistõttu saavad võimud oma ressursse ja tähelepanu senisest veelgi tõhusamalt koondada. Pikemas perspektiivis mõjutab esmatasandi kohalike omavalitsuste kaotamine režiimi stabiilsust negatiivselt, sest selle tagajärjel kaotab keskvõim sideme kohaliku tasandiga.